

Vertalersvakschool Engels 2B, les 9 november 2018

Vertaling van het eerste fragment van Alice Munro, 'My Mother's Dream' uit de bundel *The Love of a Good Woman*

Tweede versie na malse kritiek, geanimeerde bespreking, ernstige bespiegelingen en rijp beraad...

Vertaler: Jorrit Bosma

DE DROOM VAN MIJN MOEDER

In de loop van de nacht, of in de tijd dat ze had geslapen, was er een hevige sneeuwbuï gevallen.

Mijn moeder keek naar buiten door een groot boogvormig raam, zoals je dat wel aantreft in een herenhuis of een ouderwets openbaar gebouw. Ze keek uit over grasveldjes en struiken, heggen, bloemperken en bomen, alles onder de sneeuw die het met hoopjes en kussens bedekt had, niet gladgestreken of beroerd door wind. Het wit deed geen pijn aan je ogen zoals wanneer de zon erop schijnt. Het wit was het wit van sneeuw onder een strakke lucht, vlak voor het ochtendgloren. Alles was vredig, zoals in het kerstlied *O Bethlehem, gij kleine stad*, alleen waren de sterren gedoofd.

En toch was er iets mis. Er klopte iets niet aan dit plaatje. Alle bomen, alle struiken en planten, stonden vol in hun zomerse blad. Het gras dat zich daaronder liet zien, waar de sneeuw niet kon komen, was fris en groen. In een nacht tijd was de sneeuw blijven liggen op al die zomerse pracht. Een wisseling der seizoenen, even onverklaarbaar als onverwacht. Bovendien, iedereen was weggegaan, hoewel ze niet kon bedenken wie 'iedereen' was, en mijn moeder was alleen in dat hoge, ruime huis, omringd door tamelijk formele tuinen en bomen.

Ze dacht dat ze, wat er ook maar gebeurd was, spoedig te horen zou krijgen. Maar er kwam niemand. De telefoon rinkelde niet en de grendel van de tuinpoort werd niet omhooggeschoven. Ze hoorde geen verkeersgeluiden, en ze wist niet eens welke kant de straat op was, of de weg, als ze zich op het platteland bevond. Ze moest naar buiten, binnen in het huis was het zo bedompt en drukkend.

Toen ze buiten kwam, wist ze het weer. Ze wist weer dat ze daarbuiten ergens een baby had achtergelaten, voordat de sneeuw was gevallen. Een hele tijd voordat de sneeuw was gevallen. Deze herinnering, deze zekerheid, overviel haar met een ijzingwekkende schok. Het was alsof ze ontwaakte uit een droom. In haar droom ontwaakte ze uit een droom, in het volle besef van haar verantwoordelijkheid en misser. Ze had haar kindje de hele nacht buiten laten liggen, ze was het vergeten. Zomaar weerloos ergens laten liggen als een pop waar ze op uitgekeken was. En misschien was het niet afgelopen nacht geweest, maar wel een week of een maand geleden dat ze dit had gedaan. Een heel seizoen of vele seizoenen lang had ze haar kindje buiten laten liggen. Ze was met andere zaken bezig geweest. Ze was hier misschien wel weggegaan en net weer teruggekeerd, vergeten waarnaar ze terugkeerde.

Ze liep rond en zocht onder heggen en planten met grote bladeren. Ze zag voor zich dat het kindje helemaal verschrompeld was. Dat hij dood was, verschrompeld en bruin, met een hoofd als een walnoot en een uitdrukking op zijn verstomde gezichtje niet van angst, maar van verlies, van een lang- en geduldig gedragen smart. Er zou geen sprake zijn van enig verwijt aan haar, de moeder, alleen die geduldige en hulpeloze blik waarmee hij wachtte op zijn redding of zijn noodlot.

Het verdriet dat mijn moeder overviel was het verdriet over het kindje dat had gewacht, zonder te weten dat het wachtte op haar, zijn enige hoop, terwijl zij hem helemaal vergeten was. Een kindje zo klein en pril dat het niet eens weg kon draaien van de sneeuw. Ze kreeg bijna geen lucht door haar verdriet. Er zou geen enkele ruimte meer zijn voor iets anders. Geen ruimte voor iets anders dan het besef wat ze gedaan had.

Wat een opluchting was het, haar kindje aan te treffen in zijn wiegje. Het lag op zijn buik, het hoofdje naar opzij, de huid wit en puur als een sneeuwkllokje en het dons op het hoofdje rossig als het ochtendgloren. Rood haar als het hare, op haar ongedeerde en niet te missen kindje. De vreugde te ontdekken dat ze vergeven was.

De sneeuw en de lommerrijke tuinen en het vreemde huis hadden zich allemaal teruggetrokken. Al wat resteerde van al dat wit was het dekentje in de wieg. Een babydekentje van fijne, witte wol, afgezakt tot halverwege het babyruggetje. In deze hitte, de echte zomerhitte, droeg het baby'tje alleen een luier en een plastic broekje om de lakens droog te houden. Een plastic broekje bedrukt met vlinders.

Mijn moeder, met in haar achterhoofd ongetwijfeld nog de sneeuw en de kou die gewoonlijk gepaard gaat met sneeuw, trok het dekentje op over het blote babyruggetje en zijn schouders, over zijn rossige, donzige hoofdje.

Het is vroeg in de ochtend wanneer dit gebeurt in de echte wereld. De wereld van juli 1945. Op het tijdstip dat het, op iedere andere ochtend, zijn eerste voeding van de dag zou opeisen, slaapt het baby'tje door. De moeder is, hoewel ze op haar benen staat met de ogen open, in haar hoofd nog te diep in slaap om zich hierover te verbazen. Baby en moeder zijn uitgeput door een lange strijd, en zelfs dat is de moeder op dit moment vergeten. Sommige radertjes zijn vastgelopen; een absoluut onverbiddelijke stilte is neergedaald over haar hersenen en die van haar baby. De moeder, mijn moeder, begrijpt niet wat het inhoudt dat het daglicht geleidelijk toeneemt. Ze heeft niet door dat de zon opkomt terwijl ze daar staat. Geen herinnering aan de vorige dag, of wat er rond middernacht gebeurd is, komt op om haar wakker te schudden. Ze trekt het dekentje op over het hoofdje van haar baby, over zijn zoete, tevreden, slapende gezichtje. Ze sloft terug naar haar eigen kamer en ploft plat op bed neer en is weer, in een keer, buiten westen.

Het huis waarin dit gebeurt lijkt in niets op het huis uit de droom. Het is een wit, houten huis, anderhalve verdieping hoog, krap maar fatsoenlijk, met een veranda krap een meter van de stoep af, en met een erker in de eetkamer die uitkijkt over een kleine, door een heg omheinde tuin. Het ligt aan een achterafstraatje in een klein stadje dat niet te onderscheiden is, voor een buitenstaander tenminste, van veel andere kleine stadjes die zo'n tien tot twintig kilometer uit elkaar liggen in het ooit dichtbevolkte boerenland rond Lake Huron. Mijn vader en zijn zussen waren opgegroeid in dit huis, en de zussen en hun moeder woonden hier nog toen mijn moeder bij hen introk – en ik dus ook bij hen introk, groot en springlevend in haar buik – nadat mijn vader in Europa was gesneuveld ergens in de laatste weken van de oorlog.

Mijn moeder – Jill – staat bij de eettafel in het felle namiddaglicht. Het huis zit vol met mensen die daar uitgenodigd zijn na de herdenkingsdienst in de kerk. Ze drinken koffie of thee en spelen het ook nog klaar een minisandwich vast te houden, of een plak bananenbrood, notengebak, vanillecake. De custardtaartjes en rozijentaartjes met hun kruimelige korst behoor je met een taartvorkje te eten van een van de porseleinen schoteltjes die met viooltjes beschilderd zijn door Jills schoonmoeder toen ze in het huwelijk trad. Jill pakt alles gewoon met haar vingers. Er zijn korstkrumels gevallen, er is een rozijn gevallen, en ze zijn uitgesmeerd over het groene fluweel van haar jurk. Het is een te warme jurk voor deze dag, en het is ook helemaal geen zwangerschapsjurk maar een ruim vallend gewaad gemaakt voor recitals, gelegenheden waar ze optreedt met haar viool. Aan de voorkant kruipt de zoom omhoog, dankzij mij. Maar het is het enige kledingstuk in haar bezit dat haar past en dat passend is om aan te trekken voor de herdenkingsdienst van haar man.

MY MOTHER'S DREAM

During the night – or during the time she had been asleep – there had been a heavy fall of snow.

My mother looked out from a big arched window such as you find in a mansion or an old-fashioned public building. She looked down on lawns and shrubs, hedges, flower gardens, trees, all covered by snow that lay in heaps and cushions, not levelled or disturbed by wind. The white of it did not hurt your eyes as it does in sunlight. The white was the white of snow under a clear sky just before dawn. Everything was still; it was like “O Little Town of Bethlehem” except that the stars had gone out.

Yet, something was wrong. There was a mistake in this scene. All the trees, all the shrubs and plants, were out in full summer leaf. The grass that showed underneath them, in spots sheltered from the snow, was fresh and green. Snow had settled overnight on the luxury of summer. A change of season unexplainable, unexpected. Also, everybody had gone away – though she couldn't think who “everybody” was – and my mother was alone in the high spacious house amongst its rather formal trees and gardens.

She thought that whatever had happened would soon be made known to her. Nobody came, however. The telephone did not ring; the latch of the garden gate was not lifted. she could not hear any traffic, and she did not even know which way the street was – or the road, if she was out in the country. She had to get out of the house, where the air was so heavy and settled.

When she got outside she remembered. She remembered that she had left a baby out there somewhere, before the snow had fallen. Quite a while before the snow had fallen. This memory, this certainty, came over her with horror. It was as if she was awakening from a dream. Within her dream she awakened from a dream, to a knowledge of her responsibility and mistake. She had left her baby out overnight, she had forgotten about it. Left it exposed somewhere as if it was a doll she tired of. And perhaps it was not last night but a week or a month ago that she had done this. For a whole season or for many seasons she had left her baby out. She had been occupied in other ways. She might even have travelled away from here and just returned, forgetting what she was returning to.

She went around looking under hedges and broad-leaved plants. She foresaw how the baby would be shrivelled up. It would be dead, shrivelled and brown, its head like a nut, and on its tiny shut-up face there would be an expression not of distress but of bereavement, an old patient grief. There would not be any accusation of her, its mother-just the look of patience and helplessness with which it waited for its rescue or its fate.

The sorrow that came to my mother was the sorrow of the baby's waiting and not knowing it waited for her, its only hope, when she had forgotten all about it. So small and new a baby that could not even turn away from the snow. She could hardly breathe for her sorrow. There would never be any room in her for anything else. No room for anything but the realization of what she had done.

What a reprieve, then, to find her baby lying in its crib. Lying on its stomach, its head turned to one side, its skin pale and sweet as snowdrops and the down on its head reddish like the dawn. Red hair like her own, on her perfectly safe and unmistakable baby. The joy to find herself forgiven.

The snow and the leafy gardens and the strange house had all withdrawn. The only remnant of the whiteness was the blanket in the crib. A baby blanket of light white wool, crumpled halfway down the baby's back. In the heat, the real summer heat, the baby was wearing only a diaper and a pair of plastic pants to keep the sheet dry. The plastic pants had a pattern of butterflies.

My mother, still thinking no doubt about the snow and the cold that usually accompanies snow, pulled the blanket up to cover the baby's bare back and shoulders, its red-downed head.

It is early morning when this happens in the real world. The world of July 1945. At a time when, on any other morning, it would be demanding its first feeding of the day, the baby sleeps on. The mother, though standing on her feet and with her eyes open, is still too far deep in sleep in her head to wonder about this. Baby and mother are worn out by a long battle, and the mother has forgotten even that at the moment. Some circuits are closed down; the most unrelenting quiet has settled on her brain and her baby's. The mother-my mother-makes no sense of the daylight which is increasing every moment.

She doesn't understand that the sun is coming up as she stands there. No memory of the day before, or of what happened around midnight, comes up to jolt her. She pulls the blanket up over her baby's head, over its mild, satisfied, sleeping profile. She pads back to her own room and falls down on the bed and is again, at once, unconscious.

The house in which this happens is nothing like the house in the dream. It is a one-and-a-half-story white wooden house, cramped but respectable, with a porch that comes to within a few feet of the sidewalk, and a bay window in the dining room looking out on a small hedged yard. It is on a backstreet in a small town that is indistinguishable--to an outsider--from a lot of other small towns to be found ten or fifteen miles apart in the once thickly populated farmland near Lake Huron. My father and his sisters grew up in this house, and the sisters and mother were still living here when my mother joined them--and I joined them too, being large and lively inside her--after my father was killed in the final weeks of the war in Europe.

My mother-Jill-is standing beside the dining-room table in the bright late afternoon. The house is full of people who have been invited back there after the memorial service in the church. They are drinking tea or coffee and managing to hold in their fingers the dinky sandwiches, or slices of banana bread, nut loaf, pound cake. The custard tarts or raisin tarts with their crumbly pastry are supposed to be eaten with a dessert fork off one of the small china plates that were painted with violets by Jill's mother-in-law when she was a bride. Jill picks everything up with her fingers. Pastry crumbs have fallen, a raisin has fallen, and been smeared into the green velvet of her dress. It's too hot a dress for the day, and it's not a maternity dress at all but a loose sort of robe made for recitals, occasions when she plays her violin in public. The hem rides up in front, due to me. But it's the only thing she owns that is large enough and good enough for her to wear at her husband's memorial service.